

VLAAMS
RURAAL
NETWERK

HERFST '18

Europees Landbouwfonds
voor Plattelandsontwikkeling:

Europa investeert
in zijn platteland

Dag plattelandsliefhebber,

Hopelijk hebt u met volle teugen kunnen genieten van de zomerperiode en -vakantie. Ook tijdens deze warme maanden zijn we opnieuw op pad geweest om u zoveel mogelijk interessante artikels voor te schotelen. Zo zijn we op bezoek gegaan bij een regisseur/cameraman om te horen wat hij te vertellen had over een project dat subsidies ontvangt van het huidige Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO III), namelijk Georgica. Via dit Oost-Vlaams project wil men de complexe werkelijkheid van de hedendaagse boerenstiel onder de aandacht brengen aan de hand van een documentaire.

In deze herfst-editie leest u ook meer over de biodiversiteit in Vlaanderen, en meer concreet over de biodiversiteit in het Antwerpse natuurgebied De Epelaar. Binnen PDPO III bestaan er 'projectsubsidies natuur'. Geïnteresseerde particulieren, privaatrechtelijke rechtspersonen en besturen in Vlaanderen krijgen een financieel duwtje in de rug om effectief natuurbeheerplannen uit te werken. Voor dit artikel legden we ons oor te luister bij Daniël Josten van het Agentschap voor Natuur en Bos. Hij vertelde ons meer over hoe men via heide-uitbreiding het voortbestaan van de adder probeert te garanderen.

In onze vorige nieuwsbrief bedankten we Jules Van Liefveringhe, de vorige secretaris-generaal van het Departement

Landbouw en Visserij. Sinds 13 juli neemt Patricia De Clercq, ex-adjunct-kabinetschef Landbouw van de Vlaamse minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, deze taak op zich. We wilden graag horen hoe Patricia naar de toekomst van de landbouwsector en van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid kijkt. Uiteraard wensen we haar bij deze ook veel succes met haar nieuwe functie!

Op de laatste pagina van deze nieuwsbrief vindt u zoals altijd een overzicht van onze komende activiteiten en andere interessante weetjes.

Tot slot willen we u graag op de hoogte brengen van een aantal wijzigingen binnen het Vlaams Ruraal Netwerk-team. Julie heeft drie jaar lang het beste van zichzelf gegeven voor het Vlaams Ruraal Netwerk. Ze is sinds kort een nieuwe uitdaging aangegaan. We willen haar graag bedanken voor de fijne samenwerking, en wensen haar veel succes in de toekomst! Gelukkig kunnen we meteen een beroep doen op onze nieuwe collega, Ingrid. Welkom in ons team!

Veel leesplezier!

Alexander, Ariane, Julie en Ingrid

Lege maïskolven na de oogst.

PATRICIA DE CLERCQ, SECRETARIS-GENERAAL VAN HET DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ

3

Sinds 16 juli 2018 is Patricia De Clercq de nieuwe secretaris-generaal van het Departement Landbouw en Visserij. We vroegen Patricia naar haar carrière en naar haar toekomstvisie op het nieuwe Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en het toekomstige plattelandsontwikkelingsbeleid.

Hoe ziet uw carrière er tot nu uit?

“In 1998 studeerde ik af als bio-ingenieur aan Universiteit Gent. Daarna werkte ik aan dezelfde universiteit voor professor Georges Hofman aan een project rond de nitraatrichtlijn. In 2002 startte ik bij de Administratie Land- en Tuinbouw, later het Departement Landbouw en Visserij, van de Vlaamse overheid. In 2014 ging ik naar het kabinet van Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw Joke Schauvliege. En nu ben ik terug op het Departement Landbouw en Visserij.”

Hoe kan Vlaanderen het nieuwe GLB invullen?

“Vlaanderen is vragende partij om eigen accenten te kunnen leggen in het nieuwe GLB. Ik ben dus tevreden dat de lidstaten meer verantwoordelijkheid krijgen. Dit is belangrijk omdat elke Europese lidstaat of regio andere knelpunten kent. We moeten er wel over waken dat het ‘level playing field’ (gelijke spelregels, n.v.d.r.) binnen de Europese Unie hetzelfde blijft.”

“Als je me vraagt naar de invulling in Vlaanderen, blijft de economische pijler van het GLB voor mij erg belangrijk. De volatiliteit van de prijzen, het risicobeheer op de bedrijven, het moeilijke inkomensplaatje, zijn toch elementen die met het GLB moeten worden aangepakt. De Vlaamse landbouw is een heel innovatieve, vooruitstrevende sector, die een groot vakmanschap toont. Hier moeten we voortrekker blijven en inzetten op innovatie, uitdagingen rond milieu en klimaat, samenwerking in de keten, kennis en verjonging.”

En hoe ziet u plattelandsontwikkeling evolueren?

“Eerst moet er, in samenwerking met de stakeholders, een goede analyse worden gemaakt van de opportuniteiten en bedreigingen binnen de primaire sector en binnen de ketenwerking. Dit is heel belangrijk, want we krijgen mogelijk minder budget en dan moeten we keuzes maken. Naar mijn aanvoelen zullen volgende thema's boven komen drijven: jonge landbouwers, klimaat, innovatie, weerbaarheid van de sector en samenwerking.

Plattelandsontwikkeling wordt nog belangrijker. De verschuiving van Pijler I naar Pijler II zet zich op Europees vlak door. Als je dan onze aanpak vergelijkt met andere EU-landen

of -regio's, dan zie je dat bij hen vaak de nadruk ligt op andere actoren op het platteland, maar bij ons voornamelijk op landbouw. Dit moeten we behouden.

Ook het Vlaams Ruraal Netwerk blijft voor mij zijn rol spelen als communicatie-orgaan rond onze Europese werking. Ik hoop dat dit in de toekomst ook voor Pijler I gebeurt en zo mee leidt tot een grotere kennis rond het Europees landbouwbeleid bij onze burgers.”

Wat zal er nog de toekomst mee bepalen?

“De technologische evolutie zal zich ook in de landbouwsector voortzetten. We merken vandaag al hoe belangrijk het gebruik van data op onze bedrijven is. Hier is echter nog veel potentieel”, stelt Patricia. “Ook de transitie naar een circulaire economie zal voor landbouw en agrovoeding tegen 2050 veel veranderen. Ik hoop tot slot dat het nabuurschap tussen landbouw en natuur dan nog steeds zorgt voor een mooi platteland waarin de diverse functies elkaar kunnen vinden. Denk maar aan recreatie, wonen, toerisme ... Er is een mooie toekomst voor landbouw in Vlaanderen en als Departement Landbouw en Visserij willen we die toekomst mee waar maken.”

Patricia De Clercq

DOCUMENTAIRE OVER LANDBOUWERS: DE HEDENDAAGSE BOERENSTIEL IN BEELD

Voor dit interview gingen we op bezoek bij Brecht Vanhoenacker. Hij is regisseur en cameraman. In het kader van het Oost-Vlaamse Georgica-project maakt hij een documentaire over de leefbaarheid en sociale impact van het familiale landbouwbedrijf. Dit project ontvangt subsidies via de maatregel 'omgevingskwaliteit door samenwerking' van het huidige Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO III). Victoria Deluxe vzw trekt dit project.

De man achter de camera

Het is een primeur dat we een cineast interviewen. Daarom polsen we eerst naar de jobinhoud van Brecht. "Ik heb 'film' gestudeerd in Gent en ben mijn carrière begonnen als regiëassistent. Nu werk ik als freelancer en maak ik onder andere documentairefilms. Daarnaast regisseer ik reclamefilms voor verschillende productiehuizen. Mijn voorliefde ligt echter bij het maken van documentaires. Sinds 2010 werk ik op projectbasis voor Victoria Deluxe vzw, promotor van dit project. Victoria Deluxe vzw is een sociaal-artistische werkplek in Gent die de stereotiepe beeldvorming over talloze onderwerpen en minderheidsgroepen wil doorbreken."

Georgica

Victoria Deluxe vzw wil, samen met de copromotoren Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat (ABS), Landelijke Gilden en partner 'Boeren op een Kruispunt', maar in de eerste plaats met landbouwers zelf, een documentaire maken over de situatie, problemen en uitdagingen van boeren en landbouwbedrijven. Via een participatief werkproces, dus in samenwerking met boeren zelf, wil men de complexe werkelijkheid van de hedendaagse boerenstiel onder de aandacht brengen.

In 2012 maakten Brecht en Victoria Deluxe de documentaire 'De wet van het dorp'. Deze film werd gerealiseerd met LEADER-middelen, en vormde de aanleiding voor 'Georgica'. We krijgen meer uitleg: "Toen we die film aan het maken waren, vertelde een landbouwer ons in een aangrijpend gesprek over de moeilijke situatie waarin hij zich bevond. Naar aanleiding van onder andere dat interview ontstond het idee bij en collega om hier ooit eens een project rond op te zetten."

Brecht schetst ons voor de duidelijkheid hoe de landbouwbedrijven zijn gekozen: "Eerst is er vanuit Victoria Deluxe een oproep geweest via verschillende nieuwsbrieven en sociale media om geïnteresseerde bedrijven te vinden voor de film. We kwamen in contact met boeren op de land- en tuinbouwbeurs Agriflanders en op de nieuwjaarsreceptie van ABS. Ook de andere copromotoren van het project hebben boeren aangesproken."

In totaal bezochten we 23 bedrijven en hebben we telkens een halve dag geluisterd naar de landbouwers in kwestie. Op basis van die interviews maakten we een selectie van zes bedrijven. Het was dus best wel een lange selectieprocedure. De opnames zijn gestart in mei 2017."

De filmmaker geeft ons verdere uitleg: "Zodra de knoop was doorgehakt, heb ik eerst een studieronde gedaan. Ik ben dus niet meteen met opnames gestart. Ik wou eerst zien wat er leefde op het bedrijf, welke activiteiten deze mensen juist deden ... Toen ik dat in kaart had gebracht, ben ik in een tweede fase vragen beginnen stellen."

De film zal een beeld geven van de activiteiten 'op het land' door de seizoenen heen, gecombineerd met interviews. Ik probeerde het standpunt in te nemen van de consument en heel wat vragen heb ik dus gesteld vanuit een zekere onwetendheid. We proberen alles in beeld te brengen in één tot anderhalf uur."

Aangezien Brecht niet meteen thuis is in de land- en tuinbouwsector, polsen we eens vanwaar hij zijn inspiratie haalde: "De inhoud komt uiteraard van de boeren zelf, het is hun passie, verhaal en ervaringen die we in beeld brengen. Voorts kunnen we een beroep doen op de leden van de stuurgroep. In deze groep zetelt de hoofdpromotor Victoria Deluxe vzw, samen met copromotoren en de partner. Zij vormen mijn klankbord, geven feedback en hebben een externe kijk op de zaken. Ze waken ook over de initiële insteek van het project. Dit helpt mij om de film te maken want zoals ik al eerder zei, is er geen vooraf bepaald scenario."

Van de verhalen van boeren die meewerken aan het project, maar niet in de documentaire voorkomen, wordt een publicatie gemaakt met interviews en foto's. © Freddy Willems

De film zal begin december 2018 in première gaan in Hoeve 't Alkeveld in Zottegem. Brecht vertelde ons dat ze er bewust voor gekozen hebben om de première in december en een vertoningsreeks in mei – juni 2019 op boerderijen te organiseren. “Via de boeren en landbouwbedrijven kunnen we mensen bereiken die we met vertoningen in een stedelijke bioscoop niet zouden bereiken en, geef toe, een vertoning van een documentaire over boeren op een boerderij zelf is toch bijzonder.”

In tweede instantie vertonen ze de film ook in cinema Sphinx in Gent. “We zullen ‘Georgica’ ook op dvd uitbrengen en inzetten voor educatieve doeleinden via bijvoorbeeld OCMW's, secundaire landbouwscholen, televisie ... Uiteraard zullen ook de (co)promotoren inzetten op een zo groot mogelijke verspreiding van de film.”

Doelstellingen van het project

De cineast geeft ons ook wat meer uitleg over het doel van deze film: “De doelstelling van dit project is om de consument dichterbij de landbouwer te brengen. We willen de stereotiepe beeldvorming rond landbouwers doorbreken en zo een open en respectvol beeld geven van mensen die werken in de landbouw. In de media verschijnen helaas meestal enkel de crisissen, problemen met dierenwelzijn, noem maar op. Ik heb tijdens deze opnames gemerkt hoe landbouwers oprecht én met heel veel liefde en trots werken, maar tegelijk ook heel veerkrachtig zijn. Maar we hopen ook de landbouwers zelf meer met elkaar te verbinden. Ook het taboe rond armoede en kwetsbaarheid in de landbouwsector willen we een plek geven en er een debat en bewustzijn doen over ontstaan. Genoeg redenen dus om deze film te bekijken als je het mij vraagt.”

Toekomst landbouwsector

We gaan ervan uit dat Brechts visie op de landbouwsector gewijzigd is ten opzichte van voor de interviews en bedrijfsbezoeken. Daarom vragen we hem hoe hij de landbouwtoekomst ziet: “Laat mij eerst zeggen dat ik geen deskundige ben op het gebied van landbouw. Ik maak er niet graag een slechtnieuwsshow van, maar de toekomst ziet er niet rooskleurig uit. Dat vertelde iedereen me althans. Er zijn veel landbouwers die stoppen en daar staan maar weinig nieuwe starters tegenover. Het is een zeker feit dat de landbouwsector onder druk staat. Boeren lijken te moeten kiezen tussen ‘schaalvergroting’ of ‘verbreding’, wat in beide gevallen innoveren en omscholen betekent. Finaal is het voor alle boeren zwoegen en streven voor meer eigen controle over de prijs van hun producten. Enkele bedrijven in de documentaire maakten de keuze voor verbreding en lokale vermarkting, bijvoorbeeld door zelf vleespakketten aan te bieden.”

Mes op de keel

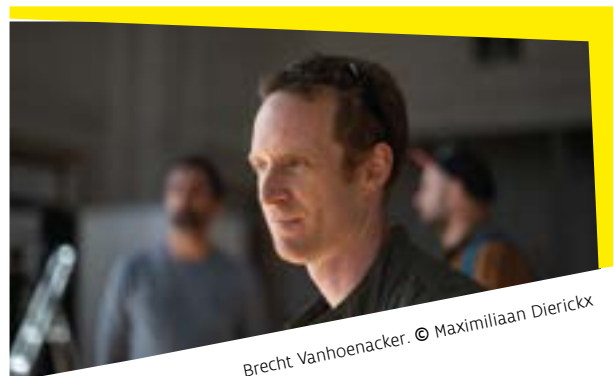
Als we Brecht vragen naar een van de meest opmerkelijke verhalen binnen dit project twijfelt hij niet lang: “Sommige van de mensen die we bezochten in het kader van dit project werken en leven met het mes op de keel. Ze werken jaar in jaar uit, van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat. Op het einde van het jaar blijkt in sommige gevallen dan ook nog eens dat ze centen moeten bijleggen om rond te komen. Dit legt een enorme druk op het gezin en de familie, ook al spreken ze zich daar niet altijd over uit. Als ouder wil je iets voor je kinderen opbouwen en hen een mooie toekomst geven. Het is schrijnend om te zien dat dit voor sommigen niet lukt, ondanks hun enorme wil en kracht om vol te houden en overeind te blijven. Anderzijds was het ook mooi om te zien hoe iemand die al zo lang bezig is met landbouw nog steeds zijn dieren zo graag ziet.”

Vervolgtraject

Als we Anja van Victoria Deluxe vzw vragen over de toekomst van dit project geeft ze ons alvast dit mee: “We organiseren een première in december 2018 en een tournee op verschillende Oost-Vlaamse boerderijen in de periode mei-juni 2019. Daarna zouden we graag zien dat de partners en andere lokale actoren zelf aan de slag gaan met de documentaire en ze voort vertonen en verspreiden. Het doel is dat zoveel mogelijk mensen de documentaire kunnen zien, dat ze de stem van boeren zelf horen en inzicht krijgen in hun ervaringen en perspectieven. Maar ook dat het bewustzijn stijgt en het debat wordt aangezwengeld over de kwetsbare situatie van onze boeren en de voedselproductie in het algemeen. Het zou goed zijn mocht de documentaire als vormingsmateriaal gebruikt worden en dat het ‘oren, ogen en gesprek’ opent, bij boeren zelf, maar ook bij de rest van de samenleving. Plannen voor een vervolgdocumentaire zijn er nu niet onmiddellijk, maar wie weet, als de noodzaak en/of de vraag zich voordoet ...”

Meer informatie:

<http://www.victoriadeluxe.be/georgica>

Brecht Vanhoenacker. © Maximiliaan Dierickx

DE EPELAAR: UITBREIDING VAN HEIDE IN FUNCTIE VAN HET VOORTBESTAAN VAN DE ADDER

Verschillende actoren zetten zich in om samen de biodiversiteit in Vlaanderen te vrijwaren. Zo wordt in de bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen het voortbestaan van de adder gegarandeerd. Om dat te realiseren, wil de gemeente Beerse het heidegebied uitbreiden en herstellen. Daarom diende de gemeente een aanvraag in bij het Agentschap Natuur en Bos (ANB) voor een projectsubsidie natuur voor het gebied de Epelaar. De projectsubsidie natuur valt onder de maatregel 'Natura 2000' van het derde Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling (PDPO III). Natura 2000 is het Europees netwerk van gebieden dat door de Europese Unie werd aangewezen als speciale beschermingszone. Dit met als doel Europees beschermde habitattypes en soorten de kans te geven duurzaam te overleven en zo de Europese biodiversiteit te bewaren. We wilden graag meer te weten komen over het project de Epelaar uit de Antwerpse Kempen en gingen langs bij Daniël Josten van het ANB.

Gebied de Epelaar en zijn parel: de adder

Daniël: "De Epelaar is een natuurgebied dat samen met de Schrieken en de Diepte deel uitmaakt van de Visbeekvallei. Dit gebied behoort tot het Europees habitatrictlijngebied 'bos- en heidegebieden ten oosten van Antwerpen'. De speciale beschermingszone beslaat 5240,10 hectare en strekt zich uit over achttien gemeentes in de provincie Antwerpen. Deze bos- en heidegebieden bieden een prachtige mix van bossen, beekvalleien en heide. Door het stedelijk karakter ten oosten van Antwerpen is het gebied vrij versnipperd. In de Visbeekvallei, gelegen in Lille en Beerse, kan je een van de laatste populaties adders in Vlaanderen vinden. Tot voor WO II kwamen er in de Visbeekvallei nog veel adders voor. Maar omdat het areaal aan heidegebied verminderde, is ook het leefgebied van de adder gekrompen, en daalde de populatie. Toch heeft de adder dit overleefd en vormt hij nog steeds het pareltje van dit gebied."

"In de Visbeekvallei zelf komen momenteel opnieuw een klei-

De adder. © Agentschap voor natuur en Bos - Filip Van Boven.

ne 100 adders voor. Onderzoek van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek wees uit dat dit aantal onvoldoende is om het voortbestaan van de soort duurzaam te garanderen. Daarom zetten verschillende grondeigenaren, zoals de gemeentes, Natuurpunt, privé-eigenaars ... zich in om de adderpopulatie te doen toenemen. Dit doen ze door in te zetten op meer en beter heidegebied", gaat Daniël voort.

"De gemeente Beerse deed als grondeigenaar van de Epelaar een aanvraag bij het ANB voor een projectsubsidie natuur. Dit gemeentebestuur is een voorbeeldbestuur", aldus Daniël. "De afgelopen vier jaar dienden ze meerdere projectsubsidies natuur in en zetten ze maximaal in op verschillende fondsen voor projectfinanciering voor natuurherstel. Ik hoop dat de gemeente Beerse ook andere besturen kan inspireren."

Natuurdoelstelling voor de Visbeekvallei en de Epelaar

"De doelstelling in de Visbeekvallei is om droge heide of struikheide met 43 ha te doen toenemen, door de omvorming van naaldhoutaanplanten en voormalige landbouwpercelen naar heide", zegt Daniël. "De aanvraag voor het heideherstel in de Epelaar werd in twee keer ingediend: één keer in 2016 en één keer in 2017."

"Naast de uitbreiding van heidegebied werkt men ook aan het creëren van verbindingen tussen de verschillende heidepercelen. De bestaande of nog te realiseren heidekernen in de Epelaar worden van elkaar gescheiden door bospercelen. Om ervoor te zorgen dat soorten van het ene naar het andere gebied kunnen gaan, zijn functionele corridors nodig."

Historisch belang van heidelandschap

Daniël licht ook het historisch belang van het heidelandschap in de regio toe: "De heide op de Kempense zand-

gronden is een eeuwenoud en door de mens gemaakt half natuurlijk landschap. De Kempen bestonden vroeger voornamelijk uit landbouwgemeenschappen. Er was vroeger een natuurlijke relatie tussen landbouw en heide.”

“De heiden ontstonden vanaf de middeleeuwen door ontbossing en rooibouw. Door het houden van schapen, door branden, maaien en plaggen werden nutriëntrijke bodem en voedingsstoffen afgevoerd van de woeste gronden (outfield) naar de akkers in de dorpen (infield). Bij plaggen wordt de bodem afgeschraapt en wordt al de vegetatie en het strooisel verwijderd. De gestoken plaggen werden bewaard in de zogenaamde potstallen. De stalmen en plaggen werd dan ieder jaar naar de akkers gebracht, waardoor de bodem geleidelijk en over de eeuwen heen met meters werd opgehoogd. Dit zijn zogenaamde plaggebodems. De Kempense zandgronden waren al schraal en werden door deze rooibouw nog schraler. Door de arme bodem groeiden zo goed als geen andere planten of vegetaties. Hierdoor was heidevegetatie dominant aanwezig over de uitgestrekte zandgronden in de Kempen en dus verdween het bos. In Vlaanderen ontstond zo een groot heideareaal.”

“Deze landbouwvorm bleef tot het einde van de 19e eeuw bestaan. Maar dit soort landschap verdween, omdat de maatschappij andere behoeften had. De uitvinding van de kunstmest maakte het mogelijk om de schrale gronden tot landbouwgrond te ontginnen, al dan niet in combinatie met irrigatie van voedselrijk water uit de Kempische kanalen. Daarnaast werd veel heide in bos omgezet voor mijnhout. Op de voormalige uitgestrekte heides vestigden zich ook gevaarlijke en/of vervuulende industrieën, zoals de metallurgie of de munitiefabrieken. Zo veranderde het karakter van de Kempen van een heidelandschap naar een landbouw- en boslandschap, met de aanwezigheid van industrie.”

Hoe aan heideherstel doen?

Daniël: “Heideherstel gebeurt door bomen te kappen en strooisel te roven. Nadat de bosbodem is geplagd en afgevoerd, is er opnieuw een gunstige Ausgangssituatie om tot heideherstel te komen. Door het plaggen van de bovenste bodemlaag kan de nutriëntrijke grond worden afgevoerd en kan als het ware met een schone lei aan natuurontwikkeling worden gedaan. Heide bouwt namelijk een zaadbank op en wanneer er wordt geplagd, komt deze zaadbank boven te liggen. Dit kan zorgen voor heideherstel. De zaadbank moet hiervoor echter voldoende kiemkrachtig zijn.”

“Daarnaast plaatsten ze er ook begrazingsrasters om de grazers binnen het begrazingsblok te houden. Want nadat de heide zich gevestigd heeft, zal er met schapen een onderhoudsbeheer gebeuren.” Daniël gaat voort: “Er wordt ook veel manueel beheerd: het rooien van het bos, het uittrekken van nieuwe jonge bomen ... En indien de zaadbank niet

aanslaat, wordt het heidemaaisel van de naburige heide er oppervlakkig op gestrooid.”

“Dit heideherstel gaat ervoor zorgen dat habitattypische soorten voor heide gaan toenemen, zoals de poelkikker, de hazelworm, de adder, de krekel, sprinkhaansoorten, de boomleeuwrik, de hagedis ... Er lopen ook een aantal recreatieve paden door het gebied. Mensen kunnen dus als het ware gaan genieten van de herstelde natuur”, zegt Daniël.

Projectsubsidie natuur

“Laat dit een inspiratie zijn voor andere geïnteresseerde particulieren, privaatrechtelijke personen en besturen in Vlaanderen om effectief natuurbeheerplannen uit te werken. De projectsubsidie natuur biedt alvast een financieel duwtje in de rug. Het ANB wil hiermee concrete initiatieven stimuleren die een bijdrage leveren aan de realisatie van de Europese natuurdoelen of de instandhoudingsdoelstellingen. Het ANB ondersteunt daarom enthousiaste grondeigenaars bij het indienen van een aanvraag en zorgt voor maatwerk wat betreft de types beheerplannen. Voor de uitvoering van de beheerplannen trekt het ANB anderhalf miljoen euro uit. De aanvullende Europese cofinanciering vanuit PDPO III verdubbelt dit bedrag tot drie miljoen euro. Dankzij de steun vanuit PDPO III kan er dus meer gebeuren”, zo zegt Daniël.

Meer informatie: www.natura2000.vlaanderen.be.

Daniël Josten in de Visbeekvallei. © Joren De Weerd

AGENDA

23 oktober – Studiedag waterkwantiteit

Op dinsdag 23 oktober organiseert het Vlaams Ruraal Netwerk een studiedag over waterkwantiteit. Tijdens dit infomoment brengen we u op de hoogte van de maatregelen en acties die er bestaan rond waterkwantiteit. Zodra er meer informatie is, vindt u dit terug in de agenda op onze website.

22 november – Stakeholderoverleg over samenwerking tussen natuur en landbouw

Op 22 november brengen we onze stakeholders samen rond het thema 'samenwerking tussen natuur en landbouw'. Tijdens dit stakeholderoverleg ligt de focus op wat natuur en landbouw bindt en zijn we op zoek naar goede voorbeelden van samenwerking. Het stakeholderoverleg staat open voor alle geïnteresseerden, dus indien u graag mee wil denken, laat het ons zeker weten via vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be.

12 en 13 december – EIP-AGRI seminarie (Antwerpen)

Meer informatie vindt u binnenkort op de website van EIP-AGRI en het Vlaams Ruraal Netwerk.

10 t.e.m. 13 januari 2019 – Land- en tuinbouwbeurs Agriflanders (Gent)

Ook in 2019 vindt de tweejaarlijkse land- en tuinbouwbeurs Agriflanders plaats, opnieuw in Flanders Expo in Gent. Het Vlaams Ruraal Netwerk zal er een studiedag over innovatie organiseren. Op onze website vindt u weldra meer informatie.

Website

Hou ook steeds onze website in de gaten voor alle bestaande evenementen en andere info!

VARIA

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid na 2020

In juni maakte Phil Hogan, Europees landbouwcommissaris, de nieuwe voorstellen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) na 2020 officieel bekend. Het nieuwe GLB kan worden samengevat in vier krachtlijnen: de lidstaten krijgen meer verantwoordelijkheid, de Europese steun wordt eerlijker verdeeld, er zijn hogere ambities op het vlak van klimaat, en het beleid wil sterker inzetten op kennis en innovatie. Op het voorstel van de

Europese Commissie volgt nu een lange onderhandelingsronde.

U kunt de voorstellen bekijken op de website van de Europese Commissie, maar ook op onze eigen website brengen wij u op de hoogte van de laatste zaken. Alle info vindt u terug op <https://ruraalnetwerk.be/node/2593>.

Contact

Vlaams Ruraal Netwerk
Vlaamse overheid, Departement Landbouw en Visserij
Koning Albert II-laan 35, bus 40, 1030 Brussel
T. +32(0)2 552 77 39
vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be
www.ruraalnetwerk.be

Colofon

Deze nieuwsbrief werd gerealiseerd door het Vlaams Ruraal Netwerk, in uitvoering van het Vlaams Programma voor Plattelandsontwikkeling 2014-2020 (PDPO III).

U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u in het verleden interesse toonde in de werking en activiteiten van het Vlaams Ruraal Netwerk. Indien u onze nieuwsbrief niet meer wil ontvangen, dan kunt u zich uitschrijven door te mailen naar: vlaamsruraalnetwerk@vlaanderen.be.

Foto's © Departement Landbouw en Visserij: cover, pag. 2, pag. 3
© Freddy Willems: pag. 4
© Maximiliaan Dierickx: pag. 5
© Agentschap voor Natuur en Bos - Filip Van Boven: pag. 6,
© Joren De Weerd: pag. 7
v.u.: Patricia De Clercq, secretaris-generaal